Protocol naleving gedragscode en integriteitsregels

Inleiding

In het bijgaande protocol zijn de rollen beschreven van de bij integriteitsschendingen betrokken personen/organen. Daarnaast zijn er op hoofdlijnen uitgangspunten beschreven hoe te handelen bij de aanpak van integriteitskwesties.

Het protocol is een akkoord dat rechtens niet afdwingbaar is, maar berust op betrokkenheid en commitment van de partijen. Het protocol is daarmee nu nog niet “af”. Het zal evenals de gedragscode en integriteitsregels, geen statisch document zijn. Het moet geregeld opnieuw besproken worden.

1. Drie uitgangspunten

Bij het opstellen van de handelwijze ten aanzien van vermoedens van integriteitsschendingen van de gedragscode is uitgegaan van een drietal principes:
a) onpartijdige handhaving;
b) terughoudendheid in de publiciteit;

c) zorgvuldigheid ten aanzien van de vermeende schender.

ad. a) Onpartijdige handhaving:

Gedragscodes leggen de spelregels vast waaraan het handelen van politici in juridisch en moreel opzicht moet voldoen. Door deze spelregels moet de zuiverheid van het bestuurlijk handelen worden gewaar- borgd.

Partijpolitieke belangen mogen geen rol spelen in de naleving en handhaving van deze gedragscode. Ook het verschil tussen oppositie en coalitie mag hierbij geen rol spelen.
Van politici van alle partijen wordt verwacht dat zij de discipline opbrengen om bij de beoordeling van integriteitskwesties boven de partijen en de partijbelangen te gaan staan.

ad. b) Terughoudend met publiciteit:

De media volgen in Nederland kritisch de politiek. Dat is een groot goed. Voorkomen moet worden dat er in de media al een veroordeling heeft plaatsgevonden, voordat er integriteitsonderzoek is gedaan. Het ge- volg is dat er sprake is van willekeur, dat individuele politici die (onschuldig?) onder verdenking komen te staan persoonlijk beschadigd raken, hun partij in diskrediet raakt en de geloofwaardigheid van de politiek en het openbare bestuur wordt aangetast. Alle betrokkenen bij een integriteitskwestie moeten daarom de grootst mogelijke terughoudendheid betrachten en zich houden aan de afspraken die zijn gemaakt over in de publiciteit brengen. Daaruit volgt ook dat in alle stadia van de afhandeling van een kwestie de groep die er bij betrokken wordt zo klein mogelijk moet zijn. Als er uiteindelijk werkelijk van integriteitsschending sprake blijkt te zijn en er een oordeel over de ernst daarvan en over een eventuele sanctie is gevormd, mag en moet de kwestie natuurlijk wel op de daarvoor afgesproken wijze naar buiten worden gebracht.

4ad. c) Zorgvuldigheid tegenover vermeende schender:
Iedereen die ervan verdacht wordt mogelijk een integriteitsschending te hebben begaan heeft er recht op dat er uiterste zorgvuldigheid en discretie worden betracht in alle fasen van de handhaving. Heeft een raadslid er weet van dat een ander raadslid van plan is iets te doen dat mogelijk een integriteitschending zou opleveren, dan is het wenselijk dat dit raadslid de weg gewezen wordt om advies in te winnen. Ieder raadslid dat twijfelt - uit zichzelf of op geleide van een ander - of een voorgenomen handeling een integriteitsschending is heeft recht op vertrouwelijk advies.

Komt iemand onder verdenking te staan dat hij een integriteitsschending begaan heeft, dan kan met een integriteitsonderzoek vastgesteld te worden of er überhaupt grond is voor de verdenking. Als er een sanc- tie moet volgen, moet die sanctie passend en in verhouding zijn.

2. Rollen

Diverse politieke ambtsdragers c.q. organen hebben een rol inzake (vermoedens van) integriteitsschen- dingen van de gedragscode integriteit:

Burgemeester

De burgemeester is “hoeder van de integriteit”. Dit betekent dat hij de integriteit moet bevorderen en bij (vermoedens van) integriteitsschendingen door het bestuur handelend moet optreden. (art. 170 Gemeen- tewet) Hij heeft een stimulerende, preventieve en repressieve taak ten aanzien van integriteit.

De burgemeester wordt in zijn rol ondersteund door de griffier. Indien nodig kan de burgemeester in- of externe deskundigen inschakelen bij advisering en een eventueel integriteitsonderzoek.

Hij bekijkt samen met de griffier de agenda van de raad met het oog op mogelijke integriteitsrisico’s. Hij zorgt er samen met de griffier voor dat raadsleden door hun fractievoorzitter gewaarschuwd worden als zij integriteitsrisico’s lopen.

Bij de burgemeester kunnen meldingen over mogelijke integriteitsschendingen worden gedaan. De burge- meester geeft bij voorkeur, schriftelijk advies, aan een raadslid over de vraag of een handeling een integri- teitsschending is en hij adviseert over hoe hier verder mee om te gaan.

Indien nodig doet de burgemeester een integriteitsonderzoek, of hij laat een integriteitsonderzoek doen, om vast te stellen of er grond is voor de verdenking. De resultaten van het integriteitsonderzoek bespreekt hij met betrokkenen. Daarbij geeft hij een advies over de vervolgstappen indien er sprake is van een inte- griteitsschending.

Daarnaast zorgt de burgemeester dat de betrokkenen geïnformeerd worden tijdens een procedure en de resultaten van een integriteitsonderzoek. De burgemeester beoordeelt, eventueel in samenspraak met de griffier, wie verder geïnformeerd wordt. Dit kan het seniorenconvent of de raad zijn als het gaat om integri- teitsschendingen door raadsleden.

De burgemeester doet aangifte bij Justitie indien dat na integriteitsonderzoek noodzakelijk gebleken is. De burgemeester voert het woord richting de pers als in de raad over een integriteitsschending wordt gespro ken.

Griffier

De griffier is de vraagbaak voor raadsleden en geeft advies over de vraag of een handeling een integriteits- schending is. De griffier ondersteunt de burgemeester desgevraagd bij de uitvoering van zijn rol.

Seniorenconvent

Het seniorenconvent vormt een klankbord voor de burgemeester waarmee hij tussentijds in beslotenheid kan overleggen over trajecten rond vermeende integriteitsschendingen, als de burgemeester dat raad- zaam lijkt.

Raad

Indien er in de raad wordt gesproken over een integriteitskwestie beslissen de raadsfracties afzonderlijk of het noodzakelijk is om een politieke sanctie toe te passen.

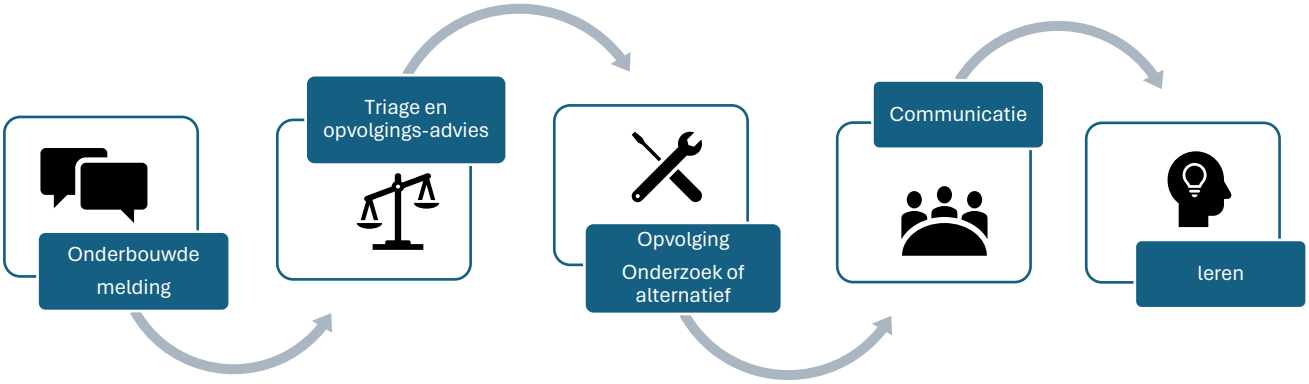
Integriteitsadviseur

Intern of extern onafhankelijke expert op het gebied van integriteit. Voert in de oriënterende fase een triage uit op de melding aan de hand van (5) triage vragen. En formuleert een advies over de best passende opvolging met inachtneming van beginselen als effectiviteit, subsidiariteit en proportionaliteit.

3. Procedure

Er is voor gekozen om niet exact op te schrijven hoe er gehandeld wordt indien sprake is van een mogelijk integriteitsschending. De reden daarvoor is dat elke situatie om een ander aanpak kan vragen. Uiteraard moet de procedure wel zorgvuldig worden gevoerd. Toch is er een aantal uitgangspunten te geven bij de aanpak van integriteitskwesties. Dit zijn de volgende:

- De procedure van een melding kent in het algemeen drie fasen:

- Informatie over integriteit of vragen of een voorgenomen handeling een integriteitsschending is, kunnen worden ingewonnen bij de griffier.
- Bij een vermoeden van een integriteitsschending geldt dat het raadslid de vermeende schender liefst eerst persoonlijk, buiten de openbaarheid, aanspreekt. Kan dat niet of heeft dat onvoldoende effect dan kan het raadslid zich wenden tot de Burgemeester of griffier.
- Meldingen over mogelijke integriteitsschendingen zullen waar het gaat om een raadslid worden gedaan bij de burgemeester. Dat kan in eerste instantie schriftelijk, maar wordt op verzoek van de Burgemeester in een persoonlijk meldgesprek verder onderbouwd. Wanneer een melding anoniem wordt gedaan, niet wordt onderbouwd en/of een meldgesprek niet op redelijke termijn plaatsvindt, kan de Burgemeester besluiten de melding niet in behandeling te nemen.
- Bij alle meldingen moet er ten minste een redelijk vermoeden van een integriteitsschending, of van een risico daarop zijn.
- De Burgemeester vraagt over de onderbouwde melding een opvolgingsadvies aan een integriteitsexpert. Voorafgaand aan het advies vindt een triage plaats waarbij tenminste de volgende vragen worden beantwoord.

Ontvankelijk en voldoende onderbouwd?
Is de melding een integriteitsmelding en is deze voldoende concreet onderbouwd en betrouwbaar?

Vermoedelijke schending?
Is er in de melding sprake van een vermoedelijke regelschending- zo ja van welke regel(s)?

Onderzoekswaardig?
Is de vermoedelijke schending voldoende ernstig om het (laten) uitvoeren van onderzoek te rechtvaardigen?

Onderzoekbaar?
Kan onderzoek binnen de bestaande bevoegdheden en in redelijkheid plaatsvidnen en is de verwachting dat een dergelijk onderzoek tot voldoende heldere uitkomsten zal leiden?

Onderzoek of alternatief beste opvolging?
Is onderzoek hier de best passende opvolging of zijn er beter pasende, minder schadelijke) alternatieven of tussenstappen denkbaar?

- ~~In alle gevallen blijft de melder "buiten schot". Hij heeft na de melding geen rol meer in de verdere procedure.~~
- Meldingen kunnen worden opgevolgd door een persoonsgericht integriteitsonderzoek, maar dat hoeft niet. Er zijn ook alternatieve vormen van opvolging mogelijk bijvoorbeeld mediation, reconstructie, een stop-traject of een vorm van herstel-recht. In het opvolgingsadvies wordt de Burgemeester over de past passende opvolging geadviseerd.
- De burgemeester laat ~~doet~~ indien nodig een integriteitsonderzoek uitvoeren~~, of hij laat een integriteitsonderzoek doen,~~ om naast feiten en omstandigheden ook vast te stellen of aannemelijk is dat de vermoedelijke schending ~~vast te stellen of er grond is voor de verdenking~~inderdaad heeft plaatsgevonden~~.~~
- De resultaten van een integriteitsonderzoek worden besproken met de betrokkene(n).
- Mocht blijken dat er geen sprake van een integriteitsschending is, dan is de zaak daarmee afgedaan. Indien er wel sprake is van een integriteitsschending dan beziet de burgemeester met de betrokkene hoe verder gehandeld moet worden,. De Gemeenteraad wordt hierover (vertrouwelijk) geïnformeerd. ~~.~~
- Afhankelijk van wie de integriteitsschending heeft begaan, worden de consequenties daarvan beoordeeld door:

- - Betreft het een raadslid: ~~de eigen fractie danwel de raad~~de raad (en de eigen fractie)
- - Betreft het een wethouder: de raad
- - Betreft het een ambtenaar: bij een griffieambtenaar, de werkgeverscommissie. Indien het de (plv.)
- griffier betreft, de raad. Bij andere ambtenaren: de gemeentesecretaris ~~, het college~~
- - Betreft het de burgemeester: de raad, eventueel overleg met de Commissaris van de Koning

4. Communicatie

Bij integriteitskwesties is het risico op individuele schade en schade ten aanzien van de politiek groot. Het is dan ook van groot belang om in voorkomende gevallen heldere afspraken te maken over de wijze van communicatie en deze na te leven.

- ~~Het raadslid dat de mogelijke integriteitsschending heeft gemeld is alleen bekend bij de burgemeester en de griffier.~~
- Als er schriftelijke adviezen in het kader van het integriteitsonderzoek worden gegeven door de burgemeester, dan krijgt de vermeende schender dit mee na het gesprek met de burgemeester.
- Adviezen die worden opgevolgd blijven vertrouwelijk. In principe weten alleen de vermeende schender en de genoemde direct betrokkenen ervan.
- Als er een integriteitsonderzoek naar een vermeende integriteitsschending wordt ingesteld, wordt de vermeende schender altijd vooraf op de hoogte gesteld en gevraagd naar zijn visie, argumenten en motieven. Daar wordt alleen van afgeweken als het om een ernstige integriteitsschending gaat en het eventuele ~~vervolgonderzoek~~ persoonsgerichte onderzoek in gevaar komt als de vermeende schender op de hoogte gesteld wordt. In een dergelijk geval vindt er later in het proces informatieverstrekking aan en wederhoor met betreffende vermeende schender plaats.
- Als er een integriteitsonderzoek wordt ingesteld en de conclusie is dat de verdenking ongegrond is, blijft het integriteitsonderzoek geheim.
- Als er een integriteitsonderzoek wordt ingesteld en hieruit blijkt dat er sprake is van een integriteits-schending, ~~dan bepaalt de burgemeester hoe verder wordt gehandeld.~~dan informeert de Burgemeester de Gemeenteraad hierover
- Als een integriteitskwestie wordt besproken in de raad wordt de pers pas nadat de raad een besluit heeft genomen door de burgemeester op de hoogte gesteld.

5. Leren

De griffier stelt eens per twee jaar een geanonimiseerd overzicht op. Het betreft een overzicht van de lessen die uit adviezen te leren zijn en de lessen die uit de resultaten van integriteits- en vervolg onder- zoek getrokken kunnen worden. Het overzicht wordt zodanig opgesteld dat er geen link met specifieke bestuurders mogelijk is. De gegevens van dit overzicht vormen ook input voor de periodieke evaluatie van de gedragscode.